

JUMAL

„Praegu me näeme aimamisi nagu peeglist, siis aga palgest palgesse. Praegu ma tunnetan poolikult, siis aga tunnetan täiesti, nagu minagi olen täiesti tunnetatud.“ (1Kr 13:12)

Iga mõtlej ja tundev inimolend on mõnikord kogunud midagi rabavat, mis paneb tema jalgealuse kõikumama. Just niisugustel hetkedel kaldub enamus meist pöörduma Jumala poole, et mõtiskleda varjatud kohalolu üle, mida me kuidagi tajunud oleme. Niisugused kogemused sunnivad meid esitama küsimusi elu ja surma tähenduse kohta. Miks ma olemas olen? Miks on olemas kannatus? Miks peavad minu lähedased ja miks pean mina surema? Mis on armastuse tähendus?

Nende küsimuste üle mõtiskledes ammutame oma usust piiritut lootust. Kristlik usk õpetab, et Jumal on oma lõputus armastuses loonud meid Tema elus osalema, kutsudes meid Teda otsima, tundma ja armastama. Jumal on alati meie juures, kutsudes meid oma perekonna - kiriku - ühtsusesse.

Et see teoks saaks, läkitas Jumal, kui aeg oli täis saanud, oma Poja kui Lunastaja ning Päästja. Oma Pojas ja Poja läbi kutsub Ta kõiki inimesi Pühas Vaimus saama Tema lasteks ning seega Tema õndsuse pärijateks.

Rasked küsimused, mis meid eluteel rännates tabavad, sunnivad meid sageli seisma silmitsi Jumala olemasolu probleemiga. Suurem osa inimesi jõuab järeldusele, et Jumal on olemas, kuigi keegi ei saa teda näha.

Siiski ei ole kõik inimesed selles osas ühel nõul. Ateistid eitavad Jumala olemasolu mitmesugustel põhjustel. Mõned, kes usaldavad üksnes ainelist reaalsust, väidavad, et Jumalat ei saa meeltega tunnetada; seega nende jaoks ei ole Jumalat olemas. Teised arvavad, et Jumalasse uskumine vähendab inimeseks olemise väärtust; nende jaoks on inimkond ainus jumal. Kolmandad loobuvad Jumala mõistest, kuna nende arust maailma kannatused ja kurjus ei ole kooskõlas ülima ja armastava Olendi olemasoluga. Ja tõtt-öelda leidub neidki, kes on ateistid seetõttu, et nad ei taha religiooni ja selle Jumalat, kes neile ütleks, kuidas käituda, võib-olla kutsudes neid muutma oma vastutustundetut, isekat ja ebamoraalset eluviisi.

Usklike ja ateistide vahepeal on agnostikud, kes väidavad, et me ei saa iialgi kindlalt teada, kas Jumal on või ei ole. Seega otsustavad nad mitte otsustada. Jumala olemasolu küsimusel ei ole nende elus kuigi suurt praktilist tähtsust.

Kirjas roomlastele õpetab püha Paulus, et Jumala olemasolu võime avastada Jumala loodu üle mõtiskledes (Rm 1:18-21). Ka kirik õpetab, et inimese mõistus võib loodu põhjal kindlalt tunnetada Jumala olemasolu, ent see õpetus ei väida, et eranditult iga inimene võib jõuda ning jõuab mõistuse kaudu Jumala olemasolu tunnetamiseni. Pigem on nii, et inimesed on mõistuslikult võimelised varjatud Jumala avastama, kuna "Tema nähtamatu olemus, tema jäädav vägi ja jumalikkus on ju maailma loomisest peale nähtav, kui mõeldakse tema tehtule" (Rm 1:20). Usk Jumalasse ei ole mõistusevastane ega rumal.

Meid võib Jumala juurde juhatada meie isiklik kogemus. Meie sõltuvustunne, meie imetlus, aukartus ja rõõm, tunne, et meid on kutsutud ja seatud tegema suuremaid tegusid kui need, mida me parasjagu teeme – see kõik võib anda tunnistust Jumalast, kes on meid loonud, et me Teda tundma õpiksime. Kui mõtiskleme iseendi kui millegi väga erilise üle kogu loodu seas, antakse meile sisemist selgust, mille abil jõuame järeldusele, et on Looja, tänu kellele me olemas oleme.

Me kõik tahame õnnelikud olla. Me kulutame palju aega ja energiat, püüdes teha ja omandada asju, mis meie arvates peaksid meid õnnelikuks tegema. Ent meie õnnetunne kaob ning peagi avastame end midagi muud igatsemas. Kas meie, loodud olendid, oleme lõppkokkuvõttes määratud õnnetuks jääma? Me igatseme õnne, ent mida innukamalt me seda taotleme, seda enam näib ta eemalduvat. Kas on võimalik, et Looja andis meile kaasa niisuguse õnneigatsuse, mida mitte miski siin maailmas ei saa täielikult rahuldada? Kas on võimalik, et Jumal on pannud meisse sisemise teenäitaja, mis teeb meid rahutuks, kuni me Teda leidnud ei ole? Selline väsimatu püüdlemine *täieliku* õnne poole osutab Ülimale Olendile, kes on meid nõnda loonud; pannud meie südameisse lakkamatu igatsuse Jumala järele. Jumal lõi meid enese jaoks ning ta tõmbab meid alati enese poole. Püha Augustinuse sõnul: "Suur oled, Issand ... kuna oled meid teinud Enda

jaoks ja rahutu on meie süda, kuni ta ei puhka Sinus."

Kristlased usuvad, et inimene on loodud Jumala näo järgi ja Tema sarnaseks. Meie avatus tõe ja ilule, moraalse headuse tundmine, võime armastada, ka suurte isiklike ohvrite hinnaga – kõiges selles väljendub inimese hingeline sügavus. See näitab, et on olemas hing, "igaviku seeme," mille Jumal on meisse istutanud. Hinges peituv võime niisuguseks vaimseks aktiivsuseks saab lähtuda ainult lõputult heast vaimsest Olendist, keda me nimetame Jumalaks ning kes on loonud inimese oma näo järgi ja enese sarnaseks.

Juba varajastest aegadest on inimesed andnud tunnistust Jumala olemasolust. Valdavas enamuses kultuuridest on usutud mingisse olendisse, kes on suurem kui ükski selle kultuuri kandja. Inimesed ei ole jõudnud ühisele arusaamisele selle ülimalt olendi täpse loomuse kohta ega selle kohta, kui palju selliseid olendeid võib olla. Ühed kujutlevad kättemaksuhimulist, kiuslikku jumalat. Teised näevad temas maailmast eemal seisvat kuju, justkui kellasessa, kes paneb kokku oma meistritöö, kuid jätab selle siis südamerahus omaette käima. Mõned jällegi kujutavad ette tujukast jumalat, kes oma loodud olenditega mängib ja neid piinab.

Eriarvamused selle suhtes, missugune Jumal on, ei tõesta siiski, et Jumalat ei ole. Need erinevused näitavad vaid, et ainuüksi oma tumestatud mõistuse abil ei suuda me Jumalat selgesti tunnetada. Me teame, et on *keegi*, kuid üksnes oma mõistust kasutades ei saa me Jumala kohta täit selgust. Et tunda Jumalat sellisena, nagu ta tõeliselt on, vajame Jumala otsest abi.

Kristlased usuvad mitte üksnes Jumala olemasolu, vaid ka seda, et Jumal avaldab end meile oma vabal otsuse, armastuse ning halastusega. Kristlased usuvad jumalikku ilmutust. Jumal on täiesti teistsugune; ükski inimlik sõna ega mõte ei saa täielikult seletada, kes Jumal on. Jumal on justkui loori taha peidetud. Ent nagu me eelpool nägime, oma mõistust kasutades võime jõuda järeldusele, et peab olema Jumal, kes on kõik loonud ja seda alal hoiab. Uurides tähelepanelikult kõike seda, mis Jumal on loonud, saame üht-teist ka Tema kohta öelda. Näiteks kui me vaatleme hiigelsuurt universumit, peame järeldama, et see, kes selle on loonud, on lõputu olend, see tähendab, piiramatut. Või kui mõtleme universumis leiduvale mõistuslikule elule, jõuame mõttele, et Looja ise peab olema ülimalt mõistuslik, kõiketeadev olend, kellelt inimlik mõistus pärinebki.

Üldiselt võime järeldada, et Jumal on täiuslik olend, kellel ei ole niisuguseid piiranguid nagu Jumala loodud olenditel. Jumal on üle kõigi loodud olendite. Tuleb aga mees pidada, et inim mõistus võib anda üksnes looritatud või hägustatud teadmise Jumalast. Sellest järeldub, et meie kujutlused Jumalast on piiratud ja ebatäiuslikud. Me ei tohi oma arusaamist Jumalast segamini ajada mõistetamatu, nähtamatu, lõpmatu Jumalaga.

Siiski, kristlased usuvad, et Jumal oma vabaduses otsustas avaldada oma loodud olenditele iseend ja oma kavatsuse meid päästa. Seda teenimatut andi, et Jumal end avaldab, tuntakse kui üleloomulikku või jumalikku ilmutust. Ladinakeelne sõna *revelatio* tähendab "katte eemaldamist." Me usume, et Jumal on oma armastuse täiuses end ilmutanud inimkonna ajaloos ning kõneleb meiega kui oma sõpradega, elab meie keskel ja kutsub meid osadusse endaga. Seda ilmutust me nimetame üleloomulikuks, kuna Jumala loodud olenditena ei ole meil loomulikku õigust sellele lähedasele sõprusele Jumalaga. Jumala eneseavaldamine, tema sügavama armastuse elu kutse on puhtalt üksnes temapoolne kingitus.

Mõtiskeluks

1. Mis on olnud sinu elu kõige vapustavam kogemus? Kuidas see kõneles sulle Jumalast?
2. Mõned inimesed ütlevad, et inimese armastust teise vastu on võimatu "tõestada"; et armastust uskuda, peab seda kogema. Mõttele, kuidas sa oled kogunud kellegi teise armastust enda vastu. Kas oled kogunud ka Jumala armastust?
3. Kas ja kuidas oled sa näinud Jumalat tegutsemas oma elus?
4. Kas ja kuidas usk Jumalasse mõjutab sinu eluviisi?
5. Missugune on kõige tähtsam küsimus, mida sa elu kohta küsid? Kuidas võiks armastava Jumala olemasolu olla vastuseks sellele küsimusele?
6. Millisena sa Jumalat kujutled? Kust need kujutluspildid pärinevad? Selgita, mil viisil need soodustavad või pärsvivad sinu usku.